

Ο βασιλιάς Ηράκλειος κατά τη διάρκεια της εκστρατείας του εναντίον των Περσών (622-628). Πίνακας του Χρήστου Γιαννόπουλου για τις Εκδόσεις ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ.

Ο αθέατος πόλεμος των

ονομάτων...

Γράφει ο Γεράσιμος Γ. Γερολυμάτος

(ΑΠΕΛΛΗΣ)

Το ερώτημα του τίτλου δεν είναι τόσο απλό, όσο φαίνεται εν πρώτοις, παρόλο που

η απάντηση του, βεβαίως, είναι εύκολη. Αν για παράδειγμα, μπορούσαμε ποτέ να ρωτήσουμε έναν υπήκοο της Αυτοκρατορίας, για την ταυτότητα του, θα μας απαντούσε, δίχως περιστροφές, πως είναι «Ρωμαίος» και ότι το κράτος του ονομάζεται «Ρωμανία». Αν πάλι του λέγαμε πως είναι «Βυζαντινός» και πως η Αυτοκρατορία αποκαλείται πλέον «Βυζάντιο», τότε σίγουρα θα έμενε με το στόμα ανοικτό. Διότι αυτός ο όρος, θα του ήταν ελάχιστα γνωστός. Ίσως, να του θύμιζε μόνο το όνομα της αρχαιοελληνικής αποικίας των Μεγαρέων, μιας μικρής πόλης που πήρε το όνομα της από τον πρώτο της οικιστή τον Μεγαρέα Βύζαντα και έτσι ονομάστηκε Βυζάντιο.

Σίγουρα θα γνώριζε, αν τύχαινε να είναι και μορφωμένος, πως η Κωνσταντινούπολη κτίστηκε από τον ιδρυτή της πάνω στα ερείπια αυτής της μικρής πόλης. Ένα κόσμημα με πετράδια ανάμεσα σε δύο ηπείρους και σε δύο θάλασσες. Για αυτό και ο Δικέφαλος αετός που κοιτά σε ανατολή και δύση. Που σημαίνει, ότι ο αετός ο ίδιος, δηλαδή η Κωνσταντινούπολη, συμβόλιζε το διαχωριστικό άξονα ανάμεσα στους δύο κόσμους. Τόσο

σημαντική ήταν για περισσότερα από 1000 χρόνια, που οριοθετούσε τα δύο ημισφαίρια του τότε γνωστού κόσμου, Έτσι, κάθε μονομερής ισχυρισμός, από άλλους ότι ανήκουμε στη δύση και από άλλους στην ανατολή, θα έπρεπε να απορρίπτεται ως περιοριστικός και αφαιρετικός της αληθινής ταυτότητας του Έθνους μας. Διότι το Ελληνικό Έθνος ανήκει τόσο στη δύση, όσο και στην ανατολή. Είναι στο κέντρο του διαφορισμού και ταυτόχρονα σημείο αναφοράς των όσων χωρίζει, αλλά και των όσων ενώνει. Σαν το φως, που είναι εκείνο που ορίζει τις σκιές στο χώρο, και που όλα σε αυτό αναφέρονται προκειμένου να βρουν τη θέση τους και την ταυτότητα τους, ως ετερόφωτες πνευματικές υπάρξεις.

Το ελληνικό πνεύμα, είχε φτάσει μέχρι τις Ινδίες και από την άλλη πλευρά μέχρι τον Ατλαντικό ωκεανό. Πως είναι δυνατόν, λοιπόν, να θέλει να περιορίσει κάποιος τον οικουμενικό Έλληνα σε μια μονοσήμαντη διάσταση, που τον θέλει να είναι, είτε το ένα, είτε το άλλο; Σα να αναγκάζεται κάποιος, δηλαδή, να βάλει τα δύο πόδια του σε ένα παπούτσι. Είναι τόσο δύσκολο να καταλάβει κανείς, ότι μια τέτοια αφύσικη μονομέρεια, θα οδηγούσε αναπόφευκτα σε μια κρίση ταυτότητας; Γιατί, άραγε, εγκαταλείψαμε τη σύνθεση, εμείς που είμασταν πάντα οι καλύτεροι «συνθέτες»; Διότι και η Αυτοκρατορία τότε, μια σύνθεση ήταν, η μεγαλύτερη από όλες, έπειτα από τη σύνθεση του Ελληνισμού με τον Χριστιανισμό. Δύο οικουμενισμοί στην τελειότερη των συνθέσεων!

Από την άλλη, αν ο κάτοικος της Αυτοκρατορίας, ζούσε στην Κωνσταντινούπολη, τότε σίγουρα, θα ήταν ελληνικής καταγωγής και θα μας απαντούσε αφοπλιστικά, πως εκτός από «Ρωμαίος» είναι Έλληνας και επίσης Γραικός. Όλα αυτά, όμως, που για τον μεσαιωνικό Έλληνα της Αυτοκρατορίας, έμοιαζαν τόσο απλά και ξεκάθαρα, στη δική μας εποχή, 6 αιώνες μετά, μοιάζουν τόσο μπερδεμένα, που ευκολότερα θα κατανοούσε κανείς το Πυθαγόρειο θεώρημα, παρά τους όρους «Ρωμαίος», «Ρωμανία», «Έλληνα», «Γραικός», «Βυζάντιο», «Βυζαντινός» και τη μεταξύ τους σχέση. Ξεχάσαμε πως γίνονται πια οι συνθέσεις.

Ας επιχειρήσουμε, όμως, να βρούμε την άκρη του ιστορικού νήματος. Πολύ πριν από τον Μ. Κωνσταντίνο, η ιδέα της «Ρώμης» είχε αρχίσει να διαχωρίζεται από την Αιώνια Πόλη του Τίβερη. Έτσι, μετά από την απόδοση πλήρων πολιτικών δικαιωμάτων σε κάθε κάτοικο της αυτοκρατορίας, το «Ρωμαίος» σήμαινε πια τον Ρωμαίο πολίτη, όπου και αν ζούσε και ανεξάρτητα από την εθνική του καταγωγή (1). Μετά από χρόνια, οι άνθρωποι στον ελλαδικό χώρο, αναφερόμενοι στην Αυτοκρατορία, άρχισαν να χρησιμοποιούν όλο και πιο σπάνια (το Λατινικό) «Imperium Romanorum» (Κράτος των Ρωμαίων) και συχνότερα το «Ρωμανία» (Χώρα των Ρωμαίων), έχοντας επίγνωση πως ο όρος «Ρωμαίος», είναι δηλωτικός μόνο της κρατικής-πολιτικής τους οντότητας και ότι οι ίδιοι δεν ήταν Ρωμαίοι στην καταγωγή, αλλά εθνικά Έλληνες.

Ωστόσο, η χρήση του ονόματος «Ρωμαίοι» δεν εγκαταλείφθηκε ποτέ, για ευνόητους γεωπολιτικούς λόγους. Ήταν μια δήλωση κατοχύρωσης προς κάθε αποδέκτη, της Ρωμαϊκής αυτοκρατορικής κληρονομιάς, που είχε από πολύ παλιά

περάσει στα χέρια των Ελλήνων. Και αυτό, παρόλο που το όνομα «Έλληνες», άρχισε αργότερα να χρησιμοποιείται όλο και πιο συχνά, παράλληλα προς το «Ρωμαίος», ιδιαίτερα μετά τον 9ο αιώνα, οπότε είχε πλέον αποσυνδεθεί από τον χαρακτήρα του παγανιστικού. Πάντως, η εξέλιξη του ονόματος «Έλληνες» ήταν αργή και ποτέ δεν αντικατέστησε πλήρως το «ρωμαϊκό» όνομα. Στην ελληνικότατη Αυτοκρατορία της Νικαίας, μετά από τον Θεόδωρο Α΄ Λάσκαρι βασίλευσε ο γαμβρός του, ο ελεήμων και γενναίος Ιωάννης Γ΄ Δούκας Βατάτζης. Αυτός, το 1237, απάντησε σε μία θρασεία επιστολή του Πάπα Γρηγορίου Θ΄ και μεταξύ άλλων του έγραφε:

«...Μᾶς γράφεις ὅτι ἀπό τό δικό μας, τό Ἑλληνικό γένος, ἄνθησε ἡ σοφία καί τά ἀγαθά της καί διαδόθηκε στους ἄλλους λαούς... Οἱ γενάρχες τῆς βασιλείας μου εἶναι ἀπό τό γένος τῶν Δουκῶν καί τῶν Κομνηνῶν, γιά νά μήν ἀναφέρω ἐδῶ καί ὅλους τούς ἄλλους βασιλεῖς πού εἶχαν ἑλληνική καταγωγή καί γιά πολλές ἑκατοντάδες χρόνια κατεῖχαν τή βασιλική ἐξουσία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αὐτούς ὅλους καί ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης καί οἱ αὐτοκράτορες τούς προσκυνοῦσαν ὡς αὐτοκράτορες τῶν Ρωμαίων» (2). Ἐχουμε, λοιπόν, ἐδώ, μία τρανταχτή ομολογία αὐτῆς της διπλῆς ιδιότητος. Κρατικά ἐνιωθαν Ρωμαῖοι, ἀλλά εθνικά ἦταν Ἕλληνες καί το διεκήρυτταν.

Την ελληνικότητά του βροντοφώναξε και ο γιός του Βατάτζη Θεόδωρος Β΄ Λάσκαρις, που επιθυμούσε να προβάλλει το όνομα των Ελλήνων, με πραγματικό εθνικό ζήλο. Προέβαλε ως επιχείρημα ότι:

«ἡ Ἑλληνική φυλή επικρατεῖ των ἄλλων γλωσσῶν» καί υπερηφανευόταν πως: «κάθε τομέας φιλοσοφίας καί κάθε μορφή γνώσης εἶναι ἐπινόηση των Ἑλλήνων... Τι ἔχετε, εσεῖς, ὦ Ἰταλοί, νά ἐπιδείξετε;». (3)

Κομβικό σημεῖο, λοιπόν, γιά τήν εθνική συνειδητότητα, υπήρξε ἡ τραυματική ἐμπειρία τῆς Ἄλωσης τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τοὺς Σταυροφόρους, οπότε ἄρχισε νά ἀναδύεται ὁ ἐλληνικός πατριωτισμός. Ἡ οδύνη που προκάλεσε ἡ Ἄλωση, συμπληρούμενη καί ἀπό τήν κακή ἀνάμνηση τοῦ Σχίσματος, εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα νά καταρρεύσει ολοκληρωτικά ἡ πλάνα εικόνα τῆς ἀμοιβαίας χριστιανικῆς ἀδελφοσύνης, που εἶχαν οἱ Ἕλληνες γιά τὸν Πάπα καί τοὺς δυτικούς. Ὁ ἱστορικός

του 1204, Νικήτας Χωνιάτης και πολλοί άλλοι, εξιστόρησαν τα αίσχη των Λατίνων απέναντι στους Έλληνες στην Πελοπόννησο (4). Ενώ, ο Νικηφόρος Βλεμμύδης ανέφερε ως «Έλληνες» τους Ρωμανούς αυτοκράτορες (5). Ο δεύτερος αυτοκράτορας της Νικαίας Ιωάννης Γ΄ Δούκας Βατάτζης στην επιστολή του στον Πάπα Γρηγόριο Θ΄, αναφέρεται στη «φρόνηση, η οποία επιδαψιλεύει το Ελληνικόν Έθνος» (6)

Υποστήριζε, ακόμη, ότι η μεταβίβαση της αυτοκρατορικής εξουσίας από την Ρώμη στην Κωνσταντινούπολη, υπαγορεύθηκε από εθνικούς μάλλον, παρά από γεωγραφικούς λόγους και, κατά συνέπεια, δεν ανήκε στους Λατίνους που είχαν καταλάβει την Κωνσταντινούπολη. Υποστήριζε, ότι η κληρονομιά του Μεγάλου Κωνσταντίνου μεταβιβάσθηκε στους Έλληνες, και πως αυτοί μόνοι ήσαν οι κληρονόμοι και διάδοχοί του. Έχει σημασία, πως εθνικά «Ρωμαίος» εθεωρείτο μόνο ο ελληνόφωνος υπήκοος και όχι ο Αρβανίτης ή ο Βλάχος ή ο Βούλγαρος ή ο Σέρβος κάτοικος της Αυτοκρατορίας. Έτσι, ο Δούκας διέκρινε σαφώς τις διάφορες χριστιανικές εθνότητες που ζούσαν στα εδάφη της Αυτοκρατορίας, διαχωρίζοντας τους «Ρωμαίους» από τους υπόλοιπους, που ήταν Χριστιανοί μεν, βάρβαροι δε: «[...] ως κακείνος εν τη Αδριανού προς Ρωμαίους, Ούννους, Βλάχους, Σέρβους, Βουλγάρους δόρυ κινών» [TLG, Δούκας, 22, 9, 11-12]

Ακόμη, ο Νικηφόρος Γρηγοράς ονόμασε το ιστορικό έργο του «Ρωμαϊκή Ιστορία». Ο Αυτοκράτορας Ιωάννης ΣΤ΄ Καντακουζηνός, μέγας υποστηρικτής της Ελληνικής παιδείας, στα απομνημονεύματά του αναφέρεται πάντα στους Βυζαντινούς με τον όρο «Ρωμαίοι». Εν τούτοις, σε μια επιστολή που του απέστειλε ο Σουλτάνος της Αιγύπτου Νάσερ Χασάν μπεν Μοχάμεντ, τον μνημονεύει ως: «Αυτοκράτορα των Ελλήνων, Βουλγάρων, Ασάνων, Βλάχων, Ρώσων και Αλανών», όχι όμως των «Ρωμαίων» (7). Ενώ ο Λαόνικος Χαλκοκονδύλης συνηγορούσε υπέρ της ολοσχερούς αντικατάστασης του όρου «Ρωμαίοι» με τον όρο «Γραικοί» (Greek) (8). Ο ίδιος ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος τελικά, ανακήρυξε την Κωνσταντινούπολη, ως το «καταφύγιο των Χριστιανών, ελπίδα και αγάπη όλων των Ελλήνων» (Hellenes). Στο ύστερο Βυζάντιο, όπως βλέπουμε, τα ονόματα Ρωμαίοι-Γραικοί-Έλληνες, είχαν σε μεγάλο βαθμό ταυτιστεί. Ας πάρουμε μερικά παραδείγματα:

Τον 15ο αιώνα ο Γεώργιος Γεμιστός Πλήθων ονόμαζε το Γένος τότε των

«Ελλήνων» και πότε των «Ρωμαίων»:

«του ημετέρου τούτου του των Ρωμαίων γένους» [P.G. 160, 953A]. Ο ίδιος πάλι Γεώργιος Γεμιστός Πλήθων, υπέδειξε στον Κωνσταντίνο ΙΑ Παλαιολόγο, ότι ο λαός, του οποίου ηγείται, είναι «Έλληνες», όπως πιστοποιεί η φυλή, η γλώσσα και η παιδεία τους (9). Ο δε Γεννάδιος Σχολάριος, γράφει κάπου χαρακτηριστικά: «όσοι των Ελλήνων ή Ρωμαίων του πράγματος ύστερον συναισθήσονται». [«Παραμυθητικός τω βασιλεί Κωνσταντίνω επί τη μεταστάσει της δεσποίνης της μητρός αυτού»]. Ενώ, σε «Πανηγυρικό προς Μανουήλ και Ιωάννην Παλαιολόγους» συνδέονται τα δύο ονόματα και παρουσιάζεται η ιδέα της διπλής καταγωγής του Γένους: Γίνεται λόγος δηλ. για ανάμειξη των «δύο επισήμων γενών», των Ελλήνων και των Ρωμαίων, από την οποία προήλθε

«γένος εν(α) το επισημότατον τε και κάλλιστον, ούς και εί τις Ρωμέλληνας είποι, καλώς αν είποι» (10).

Έπειτα από τα όσα ιστορικά στοιχεία παρέθεσα, γίνεται απόλυτα κατανοητό, πως για τον μεσαιωνικό Έλληνα, οι όροι «Ρωμαίος», «Έλληνας» και «Γραικός» ταυτίζονταν, χωρίς αυτό να του δημιουργεί πρόβλημα συνείδησης σχετικά με την εθνική του ταυτότητα. Γίνεται επίσης σαφές, ότι ο όρος «Ρωμανία» ήταν σε πλήρη χρήση και πως ήταν αποδεκτός από όλους, ως το επίσημο όνομα της Ελληνικής Αυτοκρατορίας. Άρα, η απάντηση στο ερώτημα του τίτλου, είναι σαφώς «Ρωμανία» και όχι «Βυζάντιο». Ήταν, όμως, για όλους έτσι; Από ό,σα αποδεικνύουν τα ιστορικά στοιχεία, δεν ήταν! Η αμφισβήτηση της «ρωμαϊκότητας» και κατ'έπέκταση του κληρονομικού δικαιώματος των Ελλήνων, επί του θρόνου του Μ. Κωνσταντίνου, μεθοδεύτηκε συστηματικά εκ μέρους των Φράγκων και του Πάπα, που βρίσκονται πίσω από την καθιέρωση, εκ των υστέρων, του όρου «Βυζάντιο» αντί για «Ρωμανία» για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας. Ας κάνουμε, λοιπόν, ένα τελευταίο συλλογισμό, που θα φωτίζει επαρκώς την αιτία αυτού του ιστορικού νεολογισμού, σχετικά με τον αδόκιμο και τεχνητό όρο «Βυζάντιο» και από ποια πιθανά κίνητρα να δημιουργήθηκε.

«Σύμφωνα με τη ερμηνεία των γεγονότων από τους Φράγκους, ο παπισμός κατάλληλα «μετέφερε τη ρωμαϊκή αυτοκρατορική εξουσία από τους Έλληνες στους Γερμανούς, στο όνομα της Μεγαλειότητας του, του Καρόλου (σ.σ. του Καρλομάγνου)» (11). Στο εξής, και από την εποχή της στέψης του Καρλομάγνου από τον Πάπα, το 800 μ.Χ, ως Ρωμαίου αυτοκράτορα, αναδύεται η νέα

διεκδικήτρια του θρόνου «Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία» των Γερμανών, ένας πόλεμος ονομάτων ξέσπασε γύρω από τα ρωμαϊκά αυτοκρατορικά δικαιώματα. Αδυνατώντας οι δυτικοί να αρνηθούν, ότι υπήρχε ένας Αυτοκράτορας στην Κωνσταντινούπολη, ικανοποιούνταν με το να τον αποκηρύσσουν ως διάδοχο της ρωμαϊκής κληρονομιάς, με το επιχείρημα, ότι οι Έλληνες δεν είχαν καμιά σχέση με τη ρωμαϊκή κληρονομιά. Τα στοιχεία αυτής της επιδιωκόμενης αποδόμησης είναι πολλά. Για παράδειγμα: Ο Πάπας Νικόλαος Α΄ έγραφε στον Αυτοκράτορα Μιχαήλ Γ΄: «Παύσατε να αποκαλείστε «Αυτοκράτωρ Ρωμαίων», αφού οι Ρωμαίοι των οποίων ισχυρίζεστε ότι είστε Αυτοκράτορας, είναι στην πραγματικότητα βάρβαροι, κατά τη γνώμη σας» (12).

Ανάλογα προκλητική ήταν και η στάση του Γερμανού Επισκόπου Λιουτπράνδου (Cremon Liutprand) (13,) που αποκαλεί τον Γερμανό Όθωνα τον Α΄ με το προσωνύμιο: «Imperator Romanorum» (Αυτοκράτωρ Ρωμαίων), ενώ την ίδια στιγμή, ονομάζει τον Ρωμανό αυτοκράτορα ως: «Imperatore Grecorum ή Argivorum», δηλαδή (Αυτοκράτορα Ελλήνων ή Αργείων), με αποτέλεσμα να φυλακισθεί για ένα διάστημα στην Πόλη. Επίσης τον 11ο αιώνα, ο Γερμανός αυτοκράτορας Φρειδερίκος Βαρβάροσα, σε επιστολή του στον αυτοκράτορα Μανουήλ Κομνηνό, τον αποκαλεί «REX GRAECORUM», δηλαδή «ΒΑΣΙΛΕΑ ΕΛΛΗΝΩΝ». Με την ιδιότητα του Ρωμαίου αυτοκράτορα, ο Γερμανός Φρειδερίκος ζητούσε από τον Μανουήλ, ως Έλληνα βασιλιά, να του αποδώσει την οφειλόμενη υπακοή (14). Διαπιστώνουμε, λοιπόν, την διπλή αιτία της εχθρότητας, που δεν είναι άλλη από την προσπάθεια σφετερισμού εκ μέρους των δυτικών, της ρωμαϊκής κληρονομιάς της Κωνσταντινούπολης και της διακαούς επιθυμίας του Πάπα, να αναγνωρισθεί το Πρωτείο του από την Ορθόδοξη Εκκλησία. Αυτό που απομένει, είναι να δούμε με ποιον τρόπο επιχειρήθηκε αυτό.

Κατά αρχήν, εγκαταλείποντας τελικά την Κωνσταντινούπολη στο έλεος των Οθωμανών, παρά τα κροκοδείλια δάκρυα και την ανεκπλήρωτη υπόσχεση βοήθειας (15). Στη συνέχεια, 104 χρόνια έπειτα από την κατάρρευση της Πόλης και της Αυτοκρατορίας, το επίσημο όνομα «Ρωμανία» όλως τυχαίως παρακάμπεται, και αντί αυτού, εμφανίζεται στην ιστορία ο όρος «Βυζάντιο». Γιατί όμως; Τολμώ να πω, εξαιτίας μιας σκόπιμης παραποίησης και απόπειρας διαγραφής και κατά συνέπεια μιας συσκότισης της ιστορικής αλήθειας. Στην πραγματικότητα, ο όρος «Βυζάντιο», είναι ένας νεολογισμός μιας ιστορικής κατά τα άλλα αυθαιρεσίας, τον οποίο χρησιμοποίησε στα 1557 για πρώτη φορά ο ιστορικός Ιερώνυμος Βολφ (Hieronymus Wolf, 1516-1580), αλλά και άλλοι αργότερα ανθρωπιστές, όπως ο

Γάλλος λόγιος και εκδότης, Ιησουΐτης Φίλιππος Λαμπέ, στα 1680 ο Γάλλος ιστορικός Κάρολος Δουκάγγιος, και τον 18ο αιώνα ο Γάλλος Μοντεσκιέ, κ.α (16). Ανθρωπιστές και Διαφωτιστές, εκτός ελαχίστων, επί το έργον της αποδόμησης της Ελληνικής Χριστιανικής Αυτοκρατορίας.

Όταν έπειτα από την Εθνική μας Επανάσταση, το νεοσυσταθέν κράτος έπρεπε να ονομαστεί, επιβλήθηκε όχι τυχαία, το όνομα Ελλάδα και Έλληνες. Όχι επειδή τα ίδια δεν είναι απολύτως ελληνικά και αγαπητά σε όλους, αλλά περισσότερο, διότι κανέναν από τους δυνατούς δε συνέφερε η αναγέννηση ενός κράτους με το όνομα «Ρωμανία», ως διάδοχη πολιτική οντότητα της βιαίως διακοπέισας Αυτοκρατορίας. Ο ίδιος λαός είμαστε άλλωστε. Για αυτό, ονόματα όπως «Ρώμη» και «Ρωμανία», υιοθετήθηκαν από τον λαό και ως ανάμνησή τους μένουν και σήμερα ακόμη οι όροι «Ρωμιός» και «Ρωμιοσύνη». Πίσω όμως, από τον προβαλλόμενο ρομαντισμό και την εξειδανικευμένη εικόνα των Ευρωπαίων σχετικά με την αρχαία Ελλάδα και τη δήθεν αναγέννηση της, υπήρχαν πιστεύω, άλλα κίνητρα και υπολογισμοί, που είχαν ως κύριο σκοπό τους, να ιδρύσουν ένα κρατίδιο μέχρι την Λαμία και τον Βόλο. Το όνομα Ελλάδα ταίριαζε καλύτερα σε μια τέτοια προοπτική, μιας και η φυλή των Ελλήνων κατοικούσε στην ευρύτερη περιοχή της Φθιώτιδας. Όμως, το όνομα «Ρωμανία»;

Αυτό, ήταν πολύ διαφορετικό! Αυτό, από μόνο του, θα συμβόλιζε πολλά περισσότερα πράγματα! Θα έκφραζε περισσότερες απαιτήσεις και θα ξύπναγε συνειδήσεις και πόθους. Θα έκφραζε την επιθυμία αποκατάστασης της διαταραγμένης συνέχειας της ιστορικά ελεύθερης ύπαρξης μας. Θα προκαλούσε εντάσεις και θα πρότασσε δικαιώματα. Έτσι, απορρίφθηκε. Μάλιστα, επειδή η Ορθοδοξία είχε άμεση ιστορική και θρησκευτική συνάφεια με την Αυτοκρατορία, της οποίας εξακολουθεί να είναι το μόνο ζωντανό μέρος, θεωρήθηκε πως θα έπρεπε και αυτή επίσης να απαλειφθεί, ή τουλάχιστον να περιοριστεί ή να «μεταρρυθμιστεί», ώστε να διασφαλιστεί η καταστολή και η πλήρης ιστορική αμνησία. Από την Βαυαροκρατία έως σήμερα, η Ορθοδοξία δέχεται έσωθεν και έξωθεν βολές και σκληρή κριτική. Λίγες φορές δίκαια και πολλές φορές άδικη.

Αν κάποιος αμφισβητεί την τεράστια δύναμη που κρύβουν πίσω από το συμβολισμό τους τα ονόματα, αρκεί να σκεφτεί, για ποιο λόγο καταβάλλουν τα Σκόπια, επί τόσα χρόνια, τον άδικο αγώνα τους, προκειμένου να σφετεριστούν το όνομα της

Μακεδονίας μας; Ταυτόχρονα, άρχισε εδώ και 200 χρόνια να προβάλλεται μετά επιμονής, ακόμη και στην Ελλάδα, ο όρος «Βυζάντιο», αντί του «Ρωμανία», που μόνο οι Πόντιοι ακόμη τον χρησιμοποιούν στα πονεμένα τραγούδια τους. Έτσι, λοιπόν, «γράφεται» η ιστορία. Για αυτό δολοφονούνται άνθρωποι σαν τον Ρήγα Φεραίο και τον Καποδίστρια. Έτσι, καταστέλλονται οι εθνικοί πόθοι των λαών, και έτσι ναρκώνεται η εθνική τους συνείδηση, ώστε να είναι εύκολα χειραγωγήσιμοι και βολικοί. Ιδίως μετά από τη Μικρασιατική καταστροφή, που ήταν και η «ταφόπλακα» του πόθου της εθνικής μας ολοκλήρωσης.

Όμως, όπως βλέπουμε στην εποχή μας, οι «παλιές» ιδέες και τα «όνειρα», δεν πεθαίνουν ποτέ και ας δίνουν άλλη εντύπωση. Εξακολουθούν ακόμη και σήμερα, να είναι ζωντανά κάτω από την παραπλανητική αμφίεση της σύγχρονης φαινομενικότητας. Και σήμερα η Γερμανία, εξακολουθεί να προσπαθεί να εκπληρώσει το όραμα της Καρολίγγειας, Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, και το έχει σχεδόν καταφέρει να ηγεμονεύει στην οικονομία της Ευρώπης και στη δική μας. Και σήμερα η Ελλάδα παλεύει με τα θεριά. Σκεφτείτε, πως και γιατί, οι παλαιότεροι λαοί της Αυτοκρατορίας, έχουν ακόμη και σήμερα στις σημαίες τους τον Δικέφαλο Αετό της Αυτοκρατορίας, και γιατί η Βλαχία πήρε το όνομα Ρουμανία, ενώ θα έπρεπε κανονικά να λέγεται Δακία.

Οι λαοί, έχουν όνειρα, εθνικούς πόθους και οράματα, που κοιμούνται μέσα στο συλλογικό τους υποσυνείδητο, αναμένοντας την θεία σπίθα της αφύπνισης. Ακόμη και αν γίνεται προσπάθεια να καταπνιγούν, αυτά τελικά ανασταίνονται.

Όλα είναι ζωντανά και όλα κινούνται μέσα στους κύκλους της ιστορίας, όπου 200, ή και 600 χρόνια, πολύ συχνά δεν είναι τίποτα. Μοιάζουν, μόλις σαν χθες...

Παραπομπές-σημειώσεις:

1. Πριν την Αυτοκρατορική περίοδο (89 π.Χ.), το Ρωμαϊκό Δίκαιο χορήγησε δικαιώματα Ρωμαίου πολίτη σε όλους τους κατοίκους της Ιταλίας. Κατόπιν, το δικαίωμα του Ρωμαίου πολίτη προσφερόταν σε όλο και μεγαλύτερο αριθμό ανθρώπων παντού στην Αυτοκρατορία. Το 212, ο αυτοκράτορας Καρακάλας

διακήρυξε ότι όλοι οι ελεύθεροι πολίτες της Αυτοκρατορίας μπορούσαν να γίνουν Ρωμαίοι πολίτες, δίνοντας τους τη δυνατότητα να αυτοαποκαλούνται Ρωμαίοι, και όχι απλά υποτελείς των Ρωμαίων.

2. «Γράφεις στο γράμμα σου ότι στο δικό μας γένος των Ελλήνων η σοφία βασιλεύει... ότι, λοιπόν, από τον δικό μας γένος άνησε η σοφία και τα αγαθά της και διεδόθησαν στους άλλους λαούς, αυτό είναι αληθινό. Αλλά πως συμβαίνει να αγνοείς, ή αναφέρεται δεν τον αγνοείς πως και τον απεισιώπησες ότι μαζί με την βασιλεύουσα Πόλη και η βασιλεία σε αυτόν τον κόσμο κληροδοτήθηκε στο δικό μας γένος από τον Μέγα Κωνσταντίνο, ο οποίος εδέχθη την κλήση από τον Χριστό και κυβέρνησε με σεμνότητα και τιμιότητα; Υπάρχει μήπως κανείς που αγνοείς ότι η κληρονομιά της δικής του διαδοχής (σ.σ. του Μ. Κωνσταντίνου) πέρασε στο δικό μας γένος κι εμείς είμαστε οι κληρονόμοι και διάδοχοι του; Απαιτείς να μην αγνοούμε τα προνόμια σου. Κι εμείς έχουμε την αντίστοιχη απαίτηση να δεις και να αναγνωρίσεις το δίκαιο μας, όσον άφορα την εξουσία μας στο κράτος της Κωνσταντινουπόλεως, τον όποιο αρχίζει από των χρόνων του Μεγάλου Κωνσταντίνου και έζησε επί χίλια χρόνια, ώστε έφθασε μέχρι και την δική μας βασιλεία. Οι γενάρχες της βασιλείας μου από τις οικογένειες των Δουκών και των Κομνηνών, για να μην αναφέρω τους άλλους, κατάγονται από ελληνικά γένη. Αυτοί λοιπόν οι ομοεθνείς μου επί πολλούς αιώνες κατείχαν την εξουσία στην Κωνσταντινούπολη. Και αυτούς η Εκκλησία της Ρώμης και οι προϊστάμενοι της τους αποκαλούσαν Αυτοκράτορες Ρωμαίων... Διαβεβαιούμε δε την αγιότητα σου και όλους τους Χριστιανούς ότι ουδέποτε θα παύσουμε να αγωνιζόμαστε και να πολεμούμε κατά των κατακτητών της Κωνσταντινουπόλεως θα ασεβούσαμε και προς τους νόμους της φύσεως και προς τους θεσμούς της πατρίδος και προς τους τάφους των πατέρων μας και προς τους ιερούς ναούς του Θεού, εάν δεν αγωνιζόμασταν γι' αυτά με όλη μας την δύναμη... Έχουμε μαζί μας τον δίκαιο Θεό, ο όποιος βοηθεί τους αδικουμένους και αντιτάσσεται στους αδικούντας...»

3. Ιωάννης Βατατζής, "Unpublished Letters of Emperor John Vatatzes", Athens I, σ.369 - 378, (1872)

4. Νικήτας Χωνιάτης "The Sack of Constantinople", 9 'ΙΑ, Bonn, σ.806

5. Nicephorus Blemmydes, "Partial narration", 1, 4

6. Theodore Alanias, "PG 140, 414"

7. Ιωάννης Κατακουζηνός, "History",

8. Λαόνικος Χαλκοκονδύλης, "History I", 6 'ϊΆ'ϊΆ

9. Γεώργιος Πλήθων Γεμιστός "Paleologeia and Peloponessiaka", σ.247

10. Σπ. Λάμπρου, Παλαιολόγεια, τομ. Γ', σελ. 152

11. Πάπας Ιννοκέντιος, "Decretalium", "Romanourm imperium in persona magnifici Caroli a Grecis transtuli in Germanos.",

12. Epistola 86, of year 865, PL 119, 9260

13. Liutprand, "Antarodosia". Ο Λιουτπράνδος επιπρόσθετα, κατηγορεί το Βυζάντιο ότι δεν τηρεί τη ρωμαϊκή παράδοση (ήθη, έθιμα, λατινική γλώσσα) και βρίσκεται μακριά από εκείνα τα οποία επιτάσσει αυτή. Ακόμη, το γεγονός ότι δεν συγκαλούνται σύνοδοι στη Δύση αποδεικνύει ότι εκεί τηρούν τις χριστιανικές διδαχές και δεν παρεκκλίνουν σε αιρετικά κηρύγματα. Επιπλέον, αντικρούει τις ερμηνείες των Βυζαντινών σχετικά με τις προφητείες που κυκλοφορούν με το να υποστηρίζει ότι αναφέρονται στην τελική νίκη του Δυτικού αυτοκράτορα (και όχι του βυζαντινού), ο οποίος πρεσβεύει το Δίκαιο.

14. Ιστορία του Βυζαντινού κράτους, Georg Ostrogorsky, εκδόσεις Βασιλόπουλος, τόμος 3, σελ. 59.

15. Μπορεί εύκολα να συμπεράνει κανείς από τη στάση του Πάπα Ιννοκέντιου Γ' (1198-1216), όταν μετά την καταστροφή της Βασιλεύουσας, θα γράψει προς τον

αυτοκράτορα της Νίκαιας Θεόδωρο Λάσκαρη ότι «οι Λατίνοι υπήρξαν όργανο της Θείας Προνοίας, που τιμώρησε τους Έλληνες για την άρνησί τους να δεχθούν την ηγεσία της Ρωμαϊκής Εκκλησίας». Σε ολόκληρη την Δύση θα ψάλλουν ύμνους για να πανηγυρίσουν την πτώση της «μεγάλης ανίερης (profana) πόλεως». «Ιστορία των Σταυροφοριών», Σερ Στήβεν Ράνσιμαν.

16. Ιερώνυμος Βολφ (Hieronymus Wolf, 1516-1580), Βιβλιοθηκάριος και γραμματέας στον οίκο των ισχυρών τραπεζιτών Fugger στην Αυγούστα (Augsburg). Ο Βολφ, συνέλαβε την ιδέα ενός Corpus Historiae Byzantinae (Σώμα βυζαντινής ιστορίας) που θα περιλάμβανε έργα Βυζαντινών ιστορικών από την εποχή του Μ. Κωνσταντίνου, μέχρι τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο. Κατόπιν, τον όρο «βυζαντινός» τον καθιέρωσε ένας πολύ σημαντικός Γάλλος λόγιος και εκδότης, ο Ιησουίτης Φίλιππος Λαμπέ (1607-1667), ο οποίος προλογίζει το δικό του σώμα κειμένων βυζαντινής ιστορίας, με τις λέξεις: “De Byzantinae historiae scriptoribus...”. Στα 1680 ο Γάλλος ιστορικός Κάρολος Δουκάγγιος χρησιμοποίησε τον όρο για να τιτλοφορήσει το ιστορικό του βιβλίο Historia Byzantina, που πραγματεύεται την ιστορία του κράτους της Κωνσταντινούπολης. Ο όρος «Βυζαντινή Αυτοκρατορία» επινοήθηκε και διαδόθηκε από Γάλλους ανθρωπιστές σαν τον Montesquieu, μία σημαντική μορφή της διανόησης του 18ου αιώνα. Αυτός ήταν ο συγγραφέας του γόνιμου έργου “Το Πνεύμα των Νόμων” που τόσο πολύ ενέπνευσε τους Ιδρυτές των Ηνωμένων Πολιτειών στη σύνταξη του Αμερικανικού Συντάγματος. Αν και έγραψε μακροσκελή ιστορία της Αυτοκρατορίας της Κωνσταντινούπολης, ο Montesquieu σε καμιά περίπτωση δεν επέτρεψε στον εαυτό του να αναφερθεί στην Αυτοκρατορία της Κωνσταντινούπολης, χρησιμοποιώντας τα ένδοξα ονόματα «Ελληνική» ή «Ρωμαϊκή». Από το αρχαίο όνομα «Βυζάντιον», ο Montesquieu χρησιμοποίησε τη λέξη «Βυζαντινή»

Πηγές: olympia.gr- fdathanasiou.wordpress.com